

بِسْمِ تَعَالٰی

نام دیپر: پروین زینالی

تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۱۰/۲۶

ساعت امتحان: ۱۰:۳۰ صبح

مدت امتحان : ۷۰ دقیقه

شماره داوطلب:

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش آذربایجان شرقی
اداره آموزش و پرورش شهرستان عجبشیر
دبیرستان صدیقه کبری
آزمون نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

نام درس: علوم و فنون ادبی ۱

مقطع و رشته: دهم علوم انسانی

تعداد صفحہ سوال: ۳ صفحہ

نام و نام خانوادگی:

	نمره به عدد: نمره به حروف:	محل مهر و امضاء مدیر
	نام دبیر: تاریخ و امضاء:	
	ســـــــــــــــــوالات	
ردیف	(الف) تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)	نمره
۱	مفهوم متن را با ذکر یک مثال توضیح دهید	۱
۲	عوامل رشد و گسترش زبان و ادب پارسی در این دورهٔ زمانی (قرن های چهارم و پنجم هجری) <u>۱ مورد</u> را بنویسید.	۱
۳	عبارتهای زیر را با واژه‌های مناسب کامل کنید. الف) در تحلیل یک متن، کاربرد واژگان کهن در قلمرو قرار می گیرد. ب) در یک نگاه کلی متون یا آثار ادبی را به دو بخش و نثر تقسیم می کنیم.	۱
۴	درستی یا نادرستی عبارت های زیر را مشخص کنید . الف) شعر پارسی در این دوره به دست رودکی بنیاد نهاده شد؛ به همین سبب او را « پدر شعر فارسی » نام نهاده اند. ب) زبان پارتی، در دورهٔ ساسانیان رایج بود و تا دورهٔ اشکانیان آثاری به این زبان تألیف شده است. ج) اصل « ترجمهٔ تفسیر طبری » را محمد بن جریر طبری به زبان عربی نوشته است. د) آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده، بیشتر آثار اشعار تعلیمی است.	۱
	(ب) موسیقی شعر (۶ نمره)	
۵	گزینهٔ درست را انتخاب کنید. الف) شاعر برای انتقال عاطفهٔ خود به دیگران از زبان کمک می گیرد . ○ ب) وزن در شعر، جنبهٔ تزئینی دارد . ○	۰/۵
۶	برای هریک از عبارات زیر، کدام واژه مناسب است؟ الف) واج آرایی صامت ها از مصوّت ها (محسوس تر / زیباتر) است . ب) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف (لحن / وزن) می شود.	۱

صفحه دوم								
۷	وزن چیست؟	۱						
۸	بیت زیر را به <u>هجاهای تشکیل دهنده</u> آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با <u>علامت خاص آن</u> بنویسید. اگر هوشمندی به معنی گرای که معنی بماند نه صورت به جای	۱/۵						
۹	تعداد صامت ها و مصوت های واژه های زیر را بنویسید. الف) خوبان : ب) مدرسه :	۱						
۱۰	برای کاربردهای گوناگون (صامت و مصوت) هر یک از واج های زیر ، واژه مناسب بیاورید. <table border="1"><tr><td>صامت</td><td>مصوت</td></tr><tr><td>« هـ »</td><td></td></tr><tr><td>« ی »</td><td></td></tr></table>	صامت	مصوت	« هـ »		« ی »		۱
صامت	مصوت							
« هـ »								
« ی »								
(ج) زیبایی شناسی (۶ نمره)								
۱۱	آنچه در تکرار اهمیت دارد، جنبه و سخن است نه شکل نوشتاری واژگان.	۰/۵						
۱۲	در بیت های زیر، نمونه های واج آرایی را بیابید. (در هر بیت ۲ مورد) الف) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز همچو سرمستان به بستان، پای کوب و دست زن ب) سر ارادت ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می رود، ارادت اوست	۱						
۱۳	در اشعار زیر، آرایه تکرار (واژه آرایی) را بیابید. (برای هر بیت دو مورد) الف) گر تو گرفتارم کنی من با گرفتاری خوشم و خوار چون خارم کنی، ای گل! بدان خواری خوشم ب) از ننگ چه پرسی که مرا نام زنگ است وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است	۱						
۱۴	واژه های و در عبارت زیر، سجع متوازی دارند. جوانمرد که بخورد و بدهد، به از عابد که روزه دارد و بنهد.	۰/۵						

	صفحه سوم									
۱۵	با توجه به انواع سجع جاهای خالی را کامل کنید. الف) چراغ و (سجع مطرف) ب) کمال و (سجع متوازی)	۱								
۱۶	در هر عبارت، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص نمایید. الف) پشت و پناه سپاه من بود، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال ب) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش، همه جا کشیده.	۲								
	(د) نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)									
۱۷	ابیات زیر را از نظر قلمرو (زبانی، ادبی) تحلیل نمایید. (هر قلمرو دو مورد) <table><tr><td>آلا یا خیمگی، خیمه فروهل</td><td>که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل</td></tr><tr><td>تبیره زن بزد، طبل نخستین</td><td>شتر بانان هم یبندند محمل</td></tr><tr><td>نماز شام نزدیک است و امشب</td><td>مه و خورشید را بینم مقابل</td></tr><tr><td>ولیکن ماه دارد قصدِ بالا</td><td>فروشد آفتاب از کوه بابل</td></tr></table> تلاش در مسیر موفقیت قلمرو زبانی: ۱. ۲. قلمرو ادبی: ۱. ۲.	آلا یا خیمگی، خیمه فروهل	که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل	تبیره زن بزد، طبل نخستین	شتر بانان هم یبندند محمل	نماز شام نزدیک است و امشب	مه و خورشید را بینم مقابل	ولیکن ماه دارد قصدِ بالا	فروشد آفتاب از کوه بابل	۲
آلا یا خیمگی، خیمه فروهل	که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل									
تبیره زن بزد، طبل نخستین	شتر بانان هم یبندند محمل									
نماز شام نزدیک است و امشب	مه و خورشید را بینم مقابل									
ولیکن ماه دارد قصدِ بالا	فروشد آفتاب از کوه بابل									
۱۸	حکایت زیر را بخوانید و آن را از دید قلمرو ادبی و فکری بررسی کنید. " روزی شخصی پیش بهلول بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته اند. گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته اند، اما لگد کم خورده است؟" قلمرو ادبی ۲ مورد: قلمرو فکری ۲ مورد:	۲								
	موفق باشید. زینالی									

بسمه تعالی

مقطع و رشته: دهم علوم انسانی
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱
نام دبیر: پروین زینالی

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش آذربایجان شرقی
اداره آموزش و پرورش شهرستان عجبشیر
دبیرستان صدیقه گبری
راهنمای تصحیح آزمون نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۱۰/۲۶
ساعت امتحان: ۱۰:۳۰ صبح
مدت امتحان: ۷۰ دقیقه

الف) تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

۱	هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» است. ۵/۰ نمره مثال: صدایی که می‌شنویم. بویی که حس میکنیم. ۵/۰ نمره	۱
۲	الف) یعقوب لیث صفاری زبان فارسی دری را زبان رسمی قرار داد. ب) دولت سامانی و آل بویه و حکومت های کوچک دیگر، به زبان فارسی دری توجه کردند. پ) بعضی از امیران سامانی شاعران فارسی گو و مترجمان را مورد تشویق قرار دادند.	۱
۳	الف) زبانی ب) نظم (شعر) هرقسمت ۵/۰ نمره	۱
۴	الف) درست ب) نادرست ج) درست د) نادرست هرقسمت ۲۵/۰ نمره	۱
ب) موسیقی شعر (۶ نمره)		
۵	گزینه الف	۵/۰
۶	الف) محسوس تر ب) لحن هرقسمت ۵/۰ نمره	۱
۷	وزن، ادراکی است که از احساس نظم حاصل می شود. وزن، امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را در می یابد، وجود ندارد؛ وسیله ادراک وزن، حواس ما است.	۱
۸	عَجَبَ نِی سَت اَز گِلِ کِ خَن دَد بِ سَر و ی کِ دَر این چَ مَن پا یِ دَر گِلِ نِ شِی نَد هرقسمت ۵/۰ نمره	۱/۵
۹	الف) صامت: ۳ مصوت: ۲ ب) صامت: ۴ مصوت: ۳	هرقسمت ۲۵/۰ نمره
۱۰	ه) صامت: هدهد مصوت: مدرسه ی) صامت: یاسمن مصوت: سیب	هرقسمت ۲۵/۰ نمره
ج) زیبایی شناسی (۶ نمره)		
۱۱	آنچه در تکراراهمیت دارد، جنبه موسیقایی و آوایی سخن است، نه شکل نوشتاری واژگان.	هرقسمت ۲۵/۰ نمره
۱۲	الف) تکرار صامت های «س» (۶ بار)، «ب» (۷ بار)، «ن» (۵ بار) و مصوت بلند «ا» (۶ بار). ب) تکرار صامت های «س» (۵ بار)، «ت» (۶ بار)، «ر» (۸ بار) و مصوت بلند «ا» (۶ بار).	هرقسمت ۲۵/۰ نمره
۱۳	الف) تکرار واژه های: گرفتار، خوش، خوار ب) تمام واژه های بیت تکرار شده است.	هرقسمت ۵/۰ نمره
۱۴	بدهد - بنهد	هرقسمت ۲۵/۰ نمره
۱۵	الف) باغ ب) جمال	هرقسمت ۵/۰ نمره
۱۶	الف) خار و خال: سجع متوازی ب) رسیده، کشیده: سجع متوازی	هرقسمت ۱ نمره
د) نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۱۷	۱. سادگی و کوتاهی جملات ۲. وجود واژه های کهن و مهجوری چون: خیمگی، فروهل، تبیره زن (طبل زن) ۳. سادگی زبان شعر ۴. کمی لغات غیرفارسی (دو مورد) ۱. مراعات نظیر ۲. اشتقاق ۳. تضاد ۴. کنایه	هرقسمت ۵/۰ نمره
۱۸	۱. بی ادبی و ادب: تضاد / آب و گل: تناسب / سرشته اند: تکرار / لگد کم خوردن: کنایه از تلاش و زحمت کم ۱ نمره ۲. سرزنش انسان های بی ادب ۲. توجه به نقش تربیت در شکل گیری شخصیت انسان ۱ نمره	۲
۱۸	پروین زینالی	۲۰